

VELVOITTEIDEN HOITAMISTA KUVAAVIEN TIETOJEN JULKAISEMINEN YTJ -KÄYTTÖLIITTYMÄSSÄ

SELVITYS 40/2018

Harmaan talouden selvitysyksikkö		Julkaisuaika 18.12.2018
Tekijä	Julkisuus julkinen	
Julkaisun nimi Velvoitteiden hoitamista kuvaavien tietojen julkaiseminen YTJ -käyttöliittymässä		
Julkaisutapa sähköinen	Sivuja 12	Liitteitä -
Lisätietoja medialle: Johtaja Janne Marttinen, puh. 029 512 6066 Apulaisjohtaja Marko Niemelä, puh. 029 512 6070 Muut yhteydenotot htsy@vero.fi tai www.harmaatalous.fi/Asiakaspalvelu		

TIIVISTELMÄ

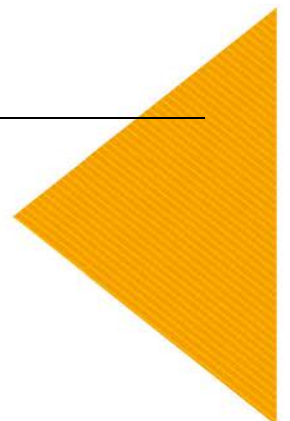
Ministeriöistä (valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö sekä oikeusministeriö), viranomaisista ja lakisääteistä tehtävää hoitavista (Verohallinto, Patentti- ja rekisterihallitus, Ulosotto, Tulli, Eläketurvakeskus, Tapaturmavakuutuskeskus, Työttömyysvakuutusrahasto ja Oikeusrekisterikeskus, Tela ry) koostuva työryhmä ehdotti käynnistettäväksi selvitysprojektin, jonka tehtävänä olisi vuoden 2018 kevään aikana tarkentaa mitä julkisten velvoitteiden hoitamista koskevia tietoja ja millä edellytyksin voitaisiin julkaista kaikille avoimessa, erilliset tiedot integroivassa, keskitetyssä palvelussa YTJ käyttöliittymässä. Harmaan talouden selvitysyksikkö otti vetovastuun työryhmän esittämästä selvitysprojektista.

Selvitys sisältää ehdotuksen YTJ:ssä esitettävästä tietosisällöstä ja teknisestä toteutusarkkitehtuurista sekä arvion toteutuskustannuksista ja lainsäädännön muutostarpeista.

Ehdotus toisi toteutuessaan merkittävän parannuksen yleiseen tietoisuuteen yritysten velvoitteiden hoidosta sekä lisäisi huomattavasti velvoitteiden hoidon läpinäkyvyyttä, vaikka-kaan se ei alkuvaiheessaan täysin täyttäisi tilaajavastuulaissa tarkoitetun tilaajan selvitysvelvollisuuden vaatimuksia. Ehdotuksessa kuvattuun ratkaisuun päädyttiin tavoiteltaessa mahdollisimman suurta vaikuttavuutta ja toteutuskelpoista ratkaisua

Avainsanat:

Julkiset velvoitteet, harmaan talouden torjunta, viranomaisten rekisterit

Sisällys

1 TAUSTAA	1
1.1 TOIMEKSIANTO	1
1.2 SELVITYSPROJEKTI	2
2 TAVOITETILA.....	3
2.1 TIETOSISÄLTÖ	3
2.1.1 Yritysten vastuuhenkilöt ja näiden liiketoimintakiellot	3
2.1.2 Verovelkarekisterin tiedot.....	3
2.1.3 Työttömyysvakuutusmaksut.....	3
2.1.4 Työeläkevakuutuksen voimassaolotieto ja maksutieto	3
2.1.5 Tapaturmavakuutuksen voimassaolotieto.....	4
2.1.6 Konkurssi, yrityssaneeraus ja velkajärjestelytiedot.....	4
2.1.7 Tullivelkaa koskeva tieto	4
2.1.8 Ulosottotiedot	4
2.2 TIETOJEN NÄYTTÄMINEN YTJ:SSÄ	5
2.3 TEKNINEN TOTUTUS	6
2.3.1 Järjestelmäarkkitehtuuri	6
2.3.2 arvio Järjestelmän toteutuskustannuksista	7
2.4 LAINSÄÄDÄNNÖN MUUTOSTARPEET	7
2.4.1 Tietojen julkisuus.....	7
2.4.2 Tietojen käyttötarkoitus	8
2.4.3 Tietojen julkaiseminen.....	9
2.4.4 Tietojen poistaminen	9
2.4.5 Tietojen välittäjä	9
2.4.6 Tilaajavastuulain muutos.....	9
3 PÄÄTÖSEHDOTUS.....	10
4 KOMMENTIT	11

1 TAUSTAA

1.1 TOIMEKSIANTO

Ministeriöistä (valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö sekä oikeusministeriö), viranomaisista ja lakisääteistä tehtävää hoitavista (Verohallinto, Patentti- ja rekisterihallitus, Ulosotto, Tulli, Eläketurvakeskus, Tapaturmavakuutuskeskus, Työttömyysvakuutusrahasto ja Oikeusrekisterikeskus, Tela ry) koostuva työryhmä on selvittänyt keinoja, joilla lisättäisiin julkisten velvoitteiden hoitamista koskevien tietojen sekä mahdollisia harmaan talouden toimijoita koskevan tiedon yleisjulkisuutta, saatavuutta ja maksuttomuutta.¹

Työryhmä piti markkinoiden toimivuuden ja terveen kilpailun turvaamiseksi tärkeänä velvoitteiden hoitamista koskevien tietojen sekä liiketoimintakieltä koskevan tiedon yleisjulkisuuden, saatavuuden ja maksuttomuuden lisäämistä. Työryhmän arvion mukaan muillakin viranomaistiedoilla, kuten esimerkiksi oikeusrekisterikeskuksen tiedoilla, olisi hyödynnettävyyttä harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi paremman kokonaiskuvan luomiseksi yrityksen velvoitteiden hoitamisesta.

Työryhmä päätyi linjaamaan periaatteita ja ehdottamaan käynnistettäväksi selvitysprojektin, jonka tehtävänä olisi vuoden 2018 kevään aikana tarkentaa mitä tietoja ja millä edellytyksin voitaisiin julkaista kaikille avoimessa, erilliset tiedot integroivassa, keskitetyssä palvelussa YTJ -käyttöliittymässä. Harmaan talouden selvitysyksikkö otti vetovastuun työryhmän esittämästä selvitysprojektista.

Selvitysprojektin tuli työryhmän linjauksen perusteella ottaa kantaa ainakin seuraavien tietoryhmien julkaisuedellytyksiin (mm. lainsäädäntömuutostarpeet) ja julkaisutapaan huomioiden työryhmän muistiossa esitetyt seikat:

- Yritysten vastuuhenkilöt ja näiden liiketoimintakiellot
- Verovelkarekisterin tiedot
- Työttömyysvakuutuksen voimassaolotieto
- Työeläkevakuutuksen voimassaolotieto
- Tapaturmavakuutuksen voimassaolotieto
- Konkurssi, yrityssaneeraus ja velkajärjestelytiedot
- Tullivelkaa koskeva tieto
- Ulosottotiedot (Sosiaalivakuuttamisen maksupuutetieto)

Työryhmässä linjattiin selvitysprojektille myös rajaehdoja. Työryhmä katsoi, ettei selvitysprojektissa tulisi ehdottaa uutta rekisterinpitäjää taikka keskitettyä rekisteriä. Lisäksi työryhmä edellytti, että palvelun käyttäjältä tulisi edellyttää tunnistautumista.

---

¹ Ilmiöselvitys 39/2018: Velvoitteiden hoitamista koskevien tietojen sekä liiketoimintakieltötiedon yleisjulkisuuden, saatavuuden ja maksuttomuuden lisääminen ym. Harmaan talouden selvitysyksikkö. 18.12.2018

1.2 SELVITYSPROJEKTI

Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikkö otti vetovastuun työryhmän ehdottamasta selvitysprojektista, jonka tehtävänä oli vuoden 2018 kevään aikana tarkentaa mitä tietoja ja millä edellytyksin voitaisiin julkaista kaikille avoimessa erilliset tiedot integroivassa keskitetyssä palvelussa YTJ käyttöliittymässä.

Selvitys on tehty vuoden 2018 aikana Verohallinnon asiantuntijoiden virkatyönä yhteistyössä työryhmään osallistuneiden rekisterinpitäjien kanssa. Selvityksen tavoitteena on löytää toteutuskelpoinen ratkaisu yrityksen velvoitteiden hoitoa kuvaavien tietojen tarjoamiseksi YTJ käyttöliittymässä.

Selvityksen lähtökohtana oli työryhmän linjaus yritysten velvoitteiden hoidon selvittämisen kannalta keskeisistä tietoryhmistä sekä muut eri osapuolten työryhmämuistiossa esiin tuomat näkemykset. Selvityksen tarkoituksena on tarkentaa YTJ:ssä julkaistavan velvoitteiden hoitoa kuvaavan tiedon tietosisältö, suunnitella tekninen toteutusarkkitehtuuri ja arvioida sen toteutuskustannukset sekä kartoittaa tietojen julkaisemisen edellyttämät lainsäädäntömuutokset.

2 TAVOITETILA

2.1 TIETOSISÄLTÖ

YTJ:ssä julkaistavan velvoitteiden hoitoa kuvaavan tiedon tietosisältöä on selvitystyössä tarkasteltu työryhmän edellyttämässä laajuudessa, pyrkien arvioimaan tietojen merkitystä ja toteutusedellytyksiä. Tavoitteena on löytää toteutuskelpoinen ratkaisu joka parantaisi selkeästi yritysten velvoitteidenhoidon läpinäkyvyyttä.

2.1.1 YRITYSTEN VASTUUHENKILÖT JA NÄIDEN LIIKETOIMINTAKIELLOT

Yrityksen toiminnasta ja toimintaan liittyvien velvoitteiden hoitamisesta vastuulliset henkilöt sekä näihin mahdollisesti kohdistuvat liiketoimintakiellot ovat merkityksellisiä tietoja muodostettaessa kokonaiskäsitystä yrityksen vastuullisuudesta.

Toteutusnäkökulmasta näiden tietojen julkaisemista YTJ:ssä ei kuitenkaan tarvitse sitoa erilliset tiedot integroivan keskitetyn palvelun toteuttamiseen koska sekä kyseiset tiedot että YTJ on PRH:n hallinnassa. Näiden tietojen julkaisemista YTJ:ssä esitetään edistettäväksi omana projektinaan PRH:n toimesta.

2.1.2 VEROVELKAREKISTERIN TIEDOT

Verotuksen ilmoitus- ja maksupuutteet julkaistaan jo nykyisin YTJ:ssä. Verovelkarekisterin tietosisällön kehittämiseksi on olemassa aloitteita, mutta tässä selvityksessä verotukseen liittyvien velvoitteiden julkaisemisen lähtökohdaksi oletetaan verovelkarekisterin tiedot.

Toteutusnäkökulmasta verovelkarekisteri ja sen tietojen julkaiseminen YTJ:ssä on jo toteutettu. Tietojen sisällyttäminen erilliset tiedot integroivaan keskitettyyn palveluun ja mahdollisen sovellusrajapinnan tarjoaminen verovelkarekisterin tietoihin sisältyy kokonaiskustannusarvioon.

2.1.3 TYÖTTÖMYYSVAKUUTUSMAKSUT

Tilittämätön työttömyysvakuutusmaksu on verovelkoihin rinnastettava velvoitteen laiminlyönti ja siten tärkeä tieto muodostettaessa kokonaiskäsitystä yrityksen vastuullisuudesta.

Toteutusnäkökulmasta TVR:n tulisi toteuttaa ennakoidun käytön kestävä palvelu, josta tiedot integroiva keskitetty palvelu voisi hakea Kyllä/EI -tyyppisen tiedon näytettäväksi YTJ:ssä. Palvelun toteuttaminen ja tietojen esittäminen YTJ:ssä sisältyy kokonaiskustannusarvioon.

2.1.4 TYÖELÄKEVAKUUTUKSEN VOIMASSAOLOTIETO JA MAKSUTIETO

Työeläkevakuutuksen voimassaolo on verrattavissa rekisteröitymiseen, joka luo edellytyksiä vakuuttamisen valvonnalle ja tukee eläkelaitosten vakuutusten hoitoa ja vakuutusmaksujen perintää ja siten osaltaan turvaa työeläkejärjestelmän rahoituspohjaa.

Toteutusnäkökulmasta ETK:n tulisi toteuttaa ennakoidun käytön kestävä palvelu, josta tiedot integroiva keskitetty palvelu voisi hakea Kyllä/EI -tyyppisen tiedon työeläkevakuutuksen voimassaolosta näytettäväksi YTJ:ssä ilman vakuutusyhtiön nimeä. Palvelun toteuttaminen ja tietojen esittäminen YTJ:ssä sisältyy kokonaiskustannusarvioon.

Työeläkevakuuttamisen maksutietojen julkaisemiseksi luodaan rajapinta, johon vakuutusyhtiöt voivat liittyä (ei sisälly kustannusarvioon).

Jos eläkevakuutustiedot eivät ole täydellisenä saatavissa YTJ:stä, tilaajavastuulain mukaisen tilaajan on pyydettävä niitä sopimuskumppanilta ja hän hankkii ne omalta vakuutusyhtiöltään.

2.1.5 TAPATURMAVAKUUTUKSEN VOIMASSAOLOTIETO

Tapaturmavakuutuksen voimassaolo on verrattavissa rekisteröitymiseen, joka luo edellytyksiä vakuuttamisen valvonnalle ja tukee tapaturmavakuutuslaitosten vakuutusten hoitoa ja vakuutusmaksujen perintää ja siten osaltaan turvaa tapaturmavakuutusjärjestelmän rahoituspohjaa.

Toteutusnäkökulmasta TVK:n tulisi toteuttaa ennakoidun käytön kestävä palvelu, josta tiedot integroiva keskitetty palvelu voisi hakea Kyllä/EI -tyyppisen tiedon tapaturmavakuutuksen voimassaolosta näytettäväksi YTJ:ssä ilman vakuutusyhtiötietoa. Palvelun toteuttaminen ja tietojen esittäminen YTJ:ssä sisältyy kokonaiskustannusarvioon.

2.1.6 KONKURSSI, YRITYSSANEERAUS JA VELKAJÄRJESTELYTIEDOT

Maksukyvyttömyystiedot ovat keskeisiä yrityksen tilaa kuvaavia tietoja, arvioitaessa yrityksen kykyä hoitaa toimintaan liittyvät velvoitteet. Oikeusrekisterikeskuksen rekisteritietoihin sisältyviä maksukyvyttömyystietoja julkaistaan tälläkin hetkellä jo YTJ:ssä. Mahdollisia kehitystarpeita ei tarvitse sitoa erilliset tiedot integroivan keskitetyn palvelun toteuttamiseen, koska niiden toteuttamista voidaan edistää omana projektinaan PRH:n ja Oikeusrekisterikeskuksen kesken.

2.1.7 TULLIVELKAA KOSKEVA TIETO

Tullin kantamien verojen ja maksujen maksupuutteet ovat velvoitteiden hoidon laiminlyönä rinnastettavissa suoraan YTJ:ssä jo julkaistuihin verovelkarekisterin tietoihin.

Toteutusnäkökulmasta Tullin tulisi toteuttaa ennakoidun käytön kestävä palvelu, josta tiedot integroiva keskitetty palvelu voisi hakea Kyllä/EI -tyyppisen tiedon näytettäväksi YTJ:ssä. Palvelun toteuttaminen ja tietojen esittäminen YTJ:ssä sisältyy kokonaiskustannusarvioon.

2.1.8 ULOSOTTOTIEDOT

Ulosottoon päätyy valtaosa niin yksityisoikeudellisista kuin julkisoikeudellisistakin maksulaiminlyönneistä vaihtelevan pituisella viiveellä. Yrityksen maksupuutteiden päätyminen ulosottoon voi ilmentää vakavia vaikeuksia selviytyä toimintaan liittyvistä taloudellisista velvoitteista. Muun muassa työeläke- ja tapaturmavakuuttamisen maksupuutteet päättyvät viimekädessä ulosottoperintään.

Ulosotossa vireillä olevien asioiden julkaiseminen Kyllä/Ei -tasolla, saattaisi kuitenkin aiheuttaa ongelmia tilaajavastuulain soveltamisen näkökulmasta. Mikäli tilaaja tulisi merkinän perusteella tietoiseksi siitä, että sopimuskumppanilla on ulosotossa vireillä olevia asioita, saattaisi tästä aiheutua tilaajalle nykyistä laajempi selvitysvelvollisuus tilaajavastuulain 9 §:n 1 momentin 3-kohdassa todetun perusteella.

Koska vakuutusyhtiöiden hallussa olevan työeläkevakuuttamisen maksupuutetiedon julkaisemiselle ehdotetaan omaa liittymäänsä, työryhmän enemmistö katsoo, ettei ulosotossa avoimina olevia asioita ole tässä tarkoituksessa tarkoituksenmukaista julkaista YTJ:ssä. Työryhmä toteaa kuitenkin, että ulosoton varattomuusestettä koskevan tiedon julkaisua selvitellään Valtakunnanvoudinviraston johdolla harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelman hankkeessa 3.2.

2.2 TIETOJEN NÄYTTÄMINEN YTJ:SSÄ

Edellä kuvatuilla tietoryhmäkohtaisilla linjauksilla päädytään seuraavan tyyppiseen tietosisältöön YTJ:ssä näytettäväksi (silloin kun yrityksen asiat ovat kunnossa):

VEROVELKAREKISTERI	Verohallinto
Ei rekisteriin merkittyä verovelkaa	
Ei rekisteriin merkittyjä puutteita veroilmoituksen antamisessa	
TULLIVELKA	Tulli
Ei erääntyneitä veroja tai maksuja maksamatta	
TYÖELÄKEVAKUUTTAMINEN	Eläketurvakeskus
Työeläkevakuutus voimassa	
(Työeläkevakuutusmaksut maksettu)	Vakuutusyhtiö
TAPATURMAVAKUUTTAMINEN	Tapaturmavakuutuskeskus
Työtapaturmavakuutus voimassa	
TYÖTTÖMYYSVAKUUTTAMINEN	Työttömyysvakuutusrahasto
Ei tilittämättömiä työttömyysvakuutusmaksuja	

Tällainen 'positiivinen yritysvastuuraportti' antaisi moneen käyttötarkoitukseen riittävän varmuuden siitä, että kyseessä on varsin suurella todennäköisyydellä asiansa hoitava vastuullinen yritys.

Mikäli joiltain osin ei voitaisi näyttää positiivista 'asia kunnossa' tai negatiivista 'asia ei kunnossa' -tyyppistä tietoa, niin käyttäjä ohjattaisiin mahdollisuuksien mukaan selvittämään asia rekisterinpitäjän tarjoamasta erillisestä sähköisestä palvelusta tai jos sellaista ei vielä ole niin ohjeistettaisiin muutoin asian selvittämisessä. Raportin tulkitsemista voitaisiin tukea haluttaessa esimerkiksi erilaisilla väri tai 'hymiö' symboleilla.

Edellä kuvatuilla tietoryhmäkohtaisilla linjauksilla päädytään seuraavan tyyppiseen tietosisältöön YTJ:ssä näytettäväksi (silloin kun yritys on laiminlyönyt 'kaikki velvoitteensa'):

VEROVELKAREKISTERI	Verohallinto
Ilmoituspuutteita	
Verovelkaa	
TULLIVELKA	Tulli
Erääntyneitä veroja tai maksuja maksamatta	
TYÖELÄKEVAKUUTTAMINEN	Eläketurvakeskus
Työeläkevakuutus ei voimassa	
(Työeläkevakuutusmaksut laiminlyöty/Vakuutusyhtiön tietoja ei saatavilla)	Vakuutusyhtiö
TAPATURMAVAKUUTTAMINEN	Tapaturmavakuutuskeskus
Työtapaturmavakuutus ei voimassa	
TYÖTTÖMYYSVAKUUTTAMINEN	Työttömyysvakuutusrahasto
Tilittämättömiä työttömyysvakuutusmaksuja	

2.3 TEKNINEN TOTUTUS

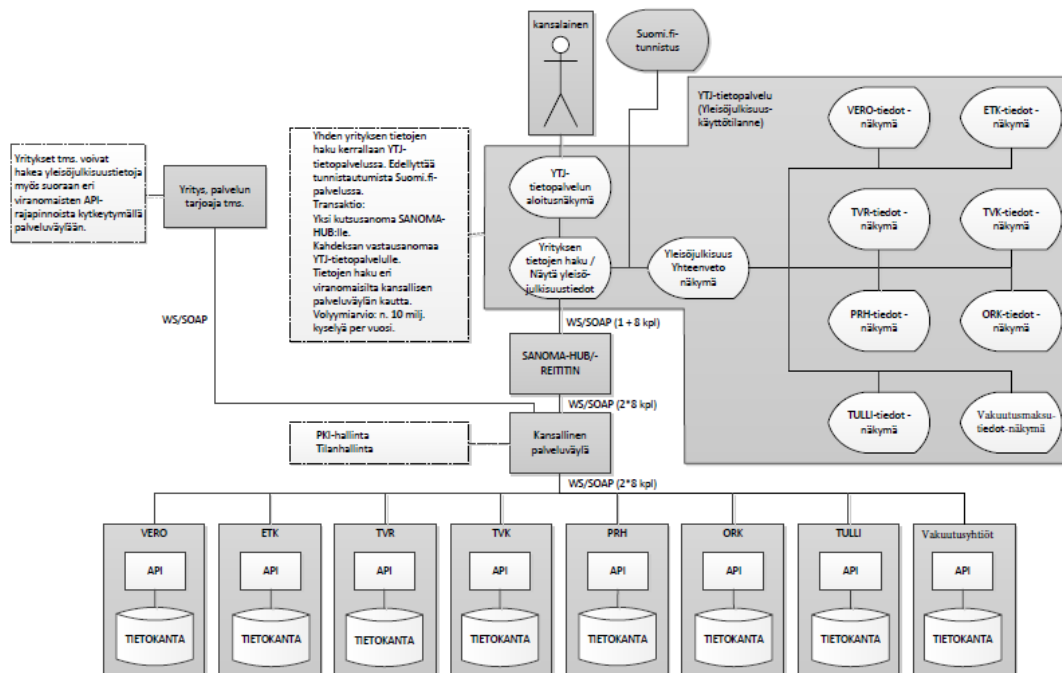
Velvoitteiden hoitoa kuvaavien tietojen julkaiseminen YTJ:ssä edellyttää edellä kuvattujen tietojen rekisterinpitäjiltä tiedot tarjoavan palvelun toteuttamista, tiedot integroivan keskitetyn palvelun toteuttamista sekä YTJ kehitystyötä.

2.3.1 JÄRJESTELMÄARKKITEHTUURI

VERO

6.9.2018 / LUONNOS

Yleisöjulkisuus – kokonaisuus karkealla tasolla – LUONNOS / Palveluväyläversio

Arkkitehtuurisuunnittelun lähtöolettamukset:

- Käyttäjä hakee kohdeyrityksen YTJ palvelussa
- Käyttäjälle näytetään linkki "Yritysvastuutiedot" (vrt. Verovelkarekisteri)
  - Linkistä avautuu Suomi.fi tunnistuspalvelu (ellei ole jo tunnistautunut)
- Tunnistautunut käyttäjä klikkaa linkkiä
  - YTJ lähettää pyyntösanomaa reitittimelle
  - Reititin välittää pyyntösanomaa lähderekisterien palveluille
  - Lähderekisterien palvelut lähettävät vastausnoma reitittimelle
  - Reititin välittää vastausnoma YTJ:lle
- YTJ näyttää tiedot käyttäjälle (YTJ ei tallenna tietoja, mutta käyttäjä voi tallentaa tiedot itselleen)

Samoja rajapintoja voitaisiin käyttää myös muiden palveluntarjoajien tietolähteenä, mikäli julkisten velvoitteiden hoitamista koskevien käyttöä halutaan laajentaa esim. yksityisille palveluntuottajille.

2.3.2 ARVIO JÄRJESTELMÄN TOTEUTUSKUSTANNUKSISTA

Verohallinnon käyttämä FiSMA-toimintopistelaskentaan perustuva pika-arvio tuottaa tehdyillä oletuksilla edellisessä osiossa kuvatun järjestelmän toteutuskustannusten suuruusluokaksi noin 1,5 miljoonaa euroa. Arvioitu kokonaiskustannus käsittää tietosisältölinjausten mukaisten palvelujen toteuttamisen rekisterinpitäjien toimesta, tiedot integroivan keskitetyn palvelun toteuttamisen sekä tietojen esittämisen YTJ käyttöliittymässä. Arvio on suuntaa antava suuruusluokka-arvio toteutuskustannuksista, tarkemman hinta-arvion tekeminen olisi edellyttänyt järjestelmätoteutuksen tarkempaa määrittelyä, jota ei tässä selvityksessä ollut mahdollista tehdä. Kustannusarvio ei sisällä vakuutusyhtiöille aiheutuvia toteutuskustannuksia maksupuutetietojen julkaisemiseksi palvelussa.

Toteutuskustannuksen lisäksi keskitetyn integroidun palvelun toteutuksesta syntyy laitteistojen ja ylläpidon kustannuksia, jotka eivät sisälly kustannusarvioon. Varteenotettava ratkaisuvaihtoehto olisi käyttää Valtorin tarjoamaa palvelukokonaisuutta tietojen välitykseen (Linkki Valtorin nettisivuille: <https://bit.ly/2I7DK2a>).

Tiedot toimittaville rekisterinpitäjille suunnittelusta ja toteutuksesta aiheutuvan virkatyön määrää ja sen euromääräistä arvoa ei ole tässä yhteydessä arvioitu kuten ei myöskään palvelun toteuttamisella tavoiteltavaa vaikutusta yritysten ja yksityisten henkilöiden käyttäytymiseen.

2.4 LAINSÄÄDÄNNÖN MUUTOSTARPEET

Velvoitteiden hoitoa koskevien tietojen julkaisussa on valittu malli, jossa kukin tiedon omistava rekisterinpitäjä rakentaa palvelun, josta tiedot siirretään sellaisenaan YTJ:n tietopalveluun.

Menettelyssä ei syntyisi uutta rekisterinpitäjää ja tietojen omistajuus säilyisi alkuperäisillä rekisterinpitäjillä. Näin ollen tässä luvussa käsiteltävät tietojen julkaisuutta ja niiden julkaisua yms. koskevat lainsäädännön muutokset tulisi saattaa voimaan kutakin tietoa koskevassa lainsäädännössä erikseen.

Rekisterinpitäjän ratkaistavaksi jää kysymys siitä, miten julkaistavien tietojen julkaisuudesta säädetään. Verovelkatietojen ja verotusta koskevien ilmoitusvelvollisuuksien laiminlyönnistä on säädetty laissa verotustietojen julkaisuudesta (1346/1999). Näiden tietojen julkaisemiseksi on säädetty verovelkarekisteristä (20 a §):

Verohallinto ylläpitää verotuksen toimittamista varten hallussaan olevien tietojen pohjalta rekisteriä yritysten verovelvoista ja ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönneistä (verovelkarekisteri) siten kuin tässä luvussa säädetään.

2.4.1 TIETOJEN JULKISUUS

Valtaosa tässä selvityksessä käsiteltävistä julkisten velvoitteiden hoitamista koskevista tiedoista on tällä hetkellä säädetty salassa pidettäväksi. Kun nämä halutaan julkaista YTJ:n tietopalvelussa, tulisi tietojen julkaisuudesta säätää.

Koska velvoitteiden hoitamista koskevat tiedot on tarkoitus julkaista "kyllä/ei tai voimassa/ei voimassa" -tasolla, on osana tietojen julkaisuudesta säätämistä säädettävä myös niistä rajauksista, joilla tiedoista tehdään päätelmiä.

Tietojen julkisuudesta ja julkaistavan tiedon rajauksesta säädettyä voidaan mallia hakea verovelkarekisteriä koskevasta säätelystä. Verovelkarekisterin sisältämistä tiedoista ja julkaistavien tietojen rajauksista on säädetty verotustietojen julkisuudesta annetun lain 20 b §:ssä:

Verovelkarekisteriin merkitään seuraavat tiedot:

- 1) yksilöintitietoina yrityksen nimi sekä yritys- ja yhteisötunnus;*
- 2) verovelkaa koskevana tietona tieto siitä, onko yrityksellä vähintään 10 000 euroa sellaisia eräänntyneitä ja suorittamatta olevia Verohallinnon kantamia veroja ja maksuja, joista ei ole Verohallinnon tekemää maksujärjestelyä tai muutoksenhakuviranomaisen täytäntöönpanon keskeytystä koskevaa määräystä;*
- 3) ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyöntiä koskevana tietona tieto siitä, onko yritys laiminlyönyt arvonlisäveroa tai ennakonpidätyksiä ja työnantajan sosiaaliturvamaksuja koskevan ilmoituksen antamisen.*

Yritystä koskevat tiedot voidaan merkitä verovelkarekisteriin aikaisintaan kahden viikon kuluttua siitä päivästä, jona yrityksen katsotaan saaneen tietoonsa veronkantolain (769/2016) 14 §:ssä tarkoitetun yhteenvedon, jossa yritystä on muistutettu laiminlyönnin merkitsemisestä verovelkarekisteriin. Jos laiminlyönti koskee ilmoittamisvelvollisuuden täyttämistä taikka muuta kuin oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain (768/2016) 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua veroa tai maksua, määräaika on kaksi viikkoa siitä päivästä, jona muistutus on lähetetty postitse.

Tieto verovelasta ja ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönnistä merkitään rekisteriin sen kuukauden viimeisenä päivänä, jonka aikana 2 momentissa säädetyt rekisteriin merkitsemisen edellytykset ovat täyttyneet.

Yritystä koskevat tiedot voidaan merkitä rekisteriin 2 momentin estämättä, jos siinä tarkoitettua muistutusta ei ole voitu toimittaa postitse yrityksen puutteellisten yhteystietojen vuoksi.

Mitä tässä laissa säädetään verovelasta, koskee vastaavasti Verohallinnon saatavaa, joka johtuu veron korotuksesta, viivästyseuraamuksista tai laiminlyönnin perusteella verolainsäädännön mukaan määrätystä tai suoritettavasta muusta seuraamuksesta taikka veronkantolaissa tarkoitettua takaisin perittävästä palautuksesta lukuun ottamatta veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain (1556/1995) 4 §:n mukaista viivekorkoa.

2.4.2 TIETOJEN KÄYTTÖTARKOITUS

Kunkin tiedon keräämiselle on niitä koskevassa lainsäädännössä säädetty tietty käyttötarkoitus. Tietoja saadaan kerätä ja käyttää lähtökohtaisesti vain tähän laissa määriteltyyn tarkoitukseen. Jos tietoja halutaan käyttää muuhun tarkoitukseen, on käyttötarkoituksen laajennuksesta tarpeen säätää lailla.

Tietojen käyttötarkoituksen laajennuksesta säätämisessä voidaan myös käyttää samaa mallia, kuin verovelkarekisterin tiedoista säädettyä on käytetty. Verotustietojen julkisuudesta annetun lain 20 a §:n 2 momentissa säädetään verovelkarekisterin käyttötarkoituksesta:

Verovelkarekisterin käyttötarkoituksena on veronmaksun ja ilmoittamisvelvollisuuden täyttämisen tehostaminen, sekä laissa elinkeinonharjoittajalle säädettyjen selvitysvelvoitteiden toteuttaminen.

2.4.3 TIETOJEN JULKAISEMINEN

Julkisten velvoitteiden hoitamista koskevat tiedot olisi tarkoitus julkaista kaikille saataviksi YTJ:n tietopalvelussa. Viranomaisrekisterin tietojen, myös julkisten tietojen, julkaisemisesta verkossa tulisi säätää laissa. Verovelkarekisterin tietojen julkaisemisesta on säädetty verotustietojen julkisuudesta annetun lain 20 d §:ssä:

Jokaisella on oikeus saada verovelkarekisteristä yritys- ja yhteisötunnuksella yksilöimästään muusta yrityksestä kuin 20 a §:n 1 momentissa tarkoitettusta luonnollisesta henkilöstä ja kuolinpesästä verovelkarekisteriin talletetut tiedot. Poiketen siitä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:ssä säädetään, Verohallinto antaa tietoja vain verkkopalveluna toteutettavan tietopalvelun kautta, jollei tietojen antamisesta tässä tai muussa laissa erikseen toisin säädetä.

Mikäli tietojen julkaisu halutaan mahdollistaa myös muissa palveluissa kuin YTJ:ssä, tulee myös verotietolain 20 d §:ää muuttaa siten, ettei julkaisua rajoiteta vain tiettyyn verkkopalveluun.

Tietojen tulisi olla saatavilla kaikille maksutta. Näin ollen tietojen maksuttomuudesta lienee myös tarpeen säätää.

2.4.4 TIETOJEN POISTAMINEN

Julkaistavien tietojen poistamisesta on myös tarpeen säätää kutakin rekisteriä koskevassa lainsäädännössä. Verovelkarekisteriin merkittyjen tietojen poistamisesta on säädetty verotustietojen julkisuudesta annetun lain 20 c §:ssä:

Tieto verovelasta on poistettava verovelkarekisteristä viivytyksettä sen jälkeen, kun verovelka on suorituksen tai maksujärjestelyn vuoksi jäänyt alle 20 b §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyn määrän ja tieto suorituksesta on saapunut sähköisesti Verohallinnolle, maksujärjestely on tehty tai Verohallinto on saanut tiedon muutoksenhakuviranomaisen täytäntöönpanon keskeytystä koskevasta päätöksestä. Jos verovelkojen yhteismäärä muusta syystä on jäänyt alle mainitun määrän, tieto verovelasta on samoin poistettava rekisteristä viivytyksettä. Tieto ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönnistä on poistettava rekisteristä viivytyksettä sen jälkeen, kun ilmoittamisvelvollisuus on täytetty, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluttua sen verokauden päättymisestä, jota ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönti koskee. Tiedot rekisterimerkinnöistä on säilytettävä viisi vuotta sen vuoden päättymisestä, jona verovelkaa tai ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyöntiä koskeva tieto on poistettu rekisteristä.

2.4.5 TIETOJEN VÄLITTÄJÄ

Tietojen välittäjänä rekisterinpitäjiltä YTJ:n verkkopalveluun voisi olla Valtion tieto- ja viestintäkeskus Valtori. Sen tehtävistä säädetään laissa valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniikan palvelujen järjestämisestä (1226/2013). Tietojen välittäjänä voisi olla myös joku muu taho.

2.4.6 TILAAJAVASTUULAIN MUUTOS

Jotta YTJ:stä saatavat tiedot täyttäisivät tilaajavastuulain 5 §:ssä säädetyn tilaajan selvitysvelvollisuuden, tulisi tämä mahdollisuus lisätä säännöksen tekstiin.

3 PÄÄTÖSEHDOTUS

Aiemmassa työryhmässä ja tässä jatkoselvityksessä esiin tulleiden näkökantojen perusteella ehdotetaan päätettäväksi toteutusprojektista seuraavasti:

- Mitä: YTJ käyttöliittymään toteutetaan uusi näkymä, jossa julkaistaan Kyllä/Ei -tyyppisesti keskeisimmät yrityksen velvoitteiden hoitoa kuvaavat tiedot
- Verovelkarekisteri
  - Tullivelka
  - Työeläkevakuuttaminen (voimassaolotieto)
  - Tapaturmavakuuttaminen (voimassaolotieto)
  - Työttömyysvakuuttaminen (maksupuutetieto)

Lisäksi toteutettaisiin rajapinta, johon vakuutusyhtiöt voisivat liittyä työeläkevakuuttamisen maksutietojen toimittamiseksi.

Rekisterin on lopullisessa muodossaan tarkoitus mahdollistaa tilaajavastuulain mukainen tilaajan selvitysvelvollisuuden täyttäminen. Rekisteristä ei kuitenkaan saisi sellaisia tietoja, jotka ovat yksinomaan sopimuskumppanin hallussa, kuten selvitystä työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta, keskeisistä työehdoista tai selvitystä työterveyshuollon järjestämisestä. Jos tilaajavastuulain mukaisen tilaajan selvitysvelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot eivät ole täydellisenä saatavissa YTJ:stä, tilaajan on pyydettävä puuttuvia tietoja sopimuskumppanilta tai hankittava ne muutoin.

- Miksi: Selkeä ja kaikkien ulottuvilla oleva tieto yrityksen keskeisistä velvoitteista ja niiden hoidosta/hoitamattomuudesta ohjaa luonnostaan asioimaan veloitteensa hoitavien yritysten kanssa ja karttamaan veloitteensa laiminlyöviä yrityksiä.

Tietoisuus tästä ohjaa yrityksiä hoitamaan veloitteensa ja torjuu tehokkaasti harmaata taloutta.

Helpottaa tilaajavastuulain mukaisen tilaajan selvitysvelvollisuuden täyttämistä.

- Miten: Päätetään asettaa toteutuksen koordinoitiprojekti, jolle osoitetaan toteutukseen tarvittava määräraha ja henkilöresurssit. Toteutusprojekti koordinoi:
- Lainsäädäntömuutosten valmistelua
  - Rekisterinpitäjien uusien palvelujen toteutusta
  - Erilliset tiedot integroivan palvelun toteutusta
  - YTJ käyttöliittymän uuden näkymän toteutusta

Linjaukset:

- Ei uutta rekisteriä
- Tiedonvälitys kansallisen palveluväylän kautta
- Palvelun tulisi olla maksuton käyttäjille
- Palvelun käyttäjältä edellytetään tunnistautumista
- Kustannukset tulisi kattaa keskitetystä määrärahasta
- Palvelun käyttöönoton tavoiteaikataulu 2020 - 2022

4 KOMMENTIT

Jatkoselvitysraportti lähetettiin kommentoitavaksi työ- ja elinkeinoministeriöön, sosiaali- ja terveysministeriöön, valtionvarainministeriöön, Tapaturmavakuutuskeskukseen, Eläketurvakeskukseen, Tela ry:lle, Tulliin, Patentti- ja rekisterihallitukseen, Oikeusrekisterikeskukseen, Etelä-Suomen aluehallintovirastoon, oikeusministeriöön, Valtakunnanvoudinvirastoon, Työtömyysvakuutusrahastoon ja Verohallintoon. Kommenteille varattu aika oli 9.-17.5.2018.

Kommentteja saatiin ensimmäisellä kierroksella yhteensä kuusi kappaletta. Kommentin antoivat oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Tapaturmavakuutuskeskus, Patentti- ja rekisterihallitus sekä Eläketurvakeskus.

Kommenteissa suhtauduttiin pääsääntöisesti positiivisesti selvityksessä esitettyyn ratkaisumalliin.

Oikeusministeriön kommentissa todetaan, että ulosottotiedon julkaisemiselle tulisi säätää raja eikä kaikkea ulosotossa avoinna olevia asioita tulisi julkaista. Oikeusministeriön mukaan tulisi selvittää sitä, tulisiko rajan olla esimerkiksi se, että yritykselle on todettu varattomuudesta tai ulosoton johdosta on tehty luottotietomerkintä. Oikeusministeriö toteaa, että selvityksessä ehdotettu ratkaisu voisi johtaa siihen, että vaikeutettaisiin yrityksen tilannetta sen vuoksi, että jokin maksu on syystä tai toisesta jäänyt maksamatta, vaikka yrityksellä ei tosiasiallisesti ole vaikeuksia selvittää velvoitteistaan. Oikeusministeriö toteaa lisäksi, että tiedot tulisi voida antaa vain oikeushenkilöistä, ei elinkeinonharjoittajista. Elinkeinonharjoittajien osalta elinkeinotoiminnan ja yksityistalouden velkoja ei voida hauilla erotella, eikä olisi perusteltua ilmoittaa yksityistalouden velan laiminlyöntiä.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa kommentissaan, että asiassa eteneminen vaatii vielä jatkoselvittämistä siltä osin voiko tilaajavastuun selvitysvelvollisuutta helpottaa eläkevakuuttamista koskevan tiedon osalta ja voiko tilaajavastuulain selvitysvelvollisuuden sisältöä laajentaa koskemaan myös ehdotuksessa esitettyjä tietoja. Ehdotus ei työ- ja elinkeinoministeriön mukaan täytä alkuperäisen toimeksiannon tavoitteita, sillä se on tietosisällöltään suppeampi kuin nykyinen tilaajavastuulaki. Asiassa eteneminen edellyttää ehdotettujen muutosten tarkastelua yhdessä tilaajavastuulain kanssa tai muutoin harmaan talouden torjunnan tehostamisen ja hallinnollisen taakan vähentämisen tavoitteita ei tulla saavuttamaan.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston kommentissa todetaan, että esitetty ratkaisu edistäisi harmaan talouden torjuntaa ja helpottaisi myös tilaajavastuulain edellyttämästä selvitysvelvollisuudesta huolehtimista, vaikka se ei kaikilta osin täyttäisikään tilaajavastuulain selvitysvelvollisuutta. Etelä-Suomen aluehallintovirasto toteaa lisäksi, että oikeiden tulkintojen tekeminen julkaistuista tiedoista on tärkeää mm. tilaajavastuulain selvitysvelvollisuuden täyttämisen kannalta ja tarvittaessa tietojen käyttäjä on ohjattava hankkimaan lisätietoa asian selvittämiseksi.

Raporttiluonnos lähetettiin muutettuna uudelle kommenttikierrokselle ajalle 3.-18.10.2018. Muutetusta raporttiluonnoksesta poistettiin ehdotus vireillä olevien ulosottoasioiden julkaisemisesta YTJ:ssä. Toisella kierroksella kommentteja luonnoksesta antoivat Tapaturmavakuutuskeskus, Oikeusrekisterikeskus sekä Tela ry.

Oikeusrekisterikeskus totesi lausunnossaan, että konkurssia, yrityssaneerausta ja velkajärjestelyä koskevien tietojen julkaisua ei tarvitse sitoa erilliset tiedot integroivan keskitetyn palvelun toteuttamiseen, koska niiden toteuttamista voidaan edistää omana projektinaan PRH:n ja Oikeusrekisterikeskuksen kesken.

Tapaturmavakuutuskeskus lausui, että heillä ei ole hallussaan tietoa tapaturmavakuutuksen maksupuutteista. Nämä on mahdollista saada vain suoraan vakuutusyhtiöistä.

Tela ry toteaa lausumassaan, että sosiaalivakuuttamista koskevien ulosottotietojen välittäminen kyllä-/ei-tasoisesti kannattaa edelleen selvittää. Tela ry toteaa lisäksi, että raportissa esitetty työeläkevakuuttamisen maksutietojen julkaisemiseksi luotava rajapinta on kuvattu niin epämääräisesti, ettei siihen pysty ottamaan kantaa.

